

Regionfullmäktiges riktlinjer för styrning av regionägda bolag, stiftelser och andra associationer

Inledning

Kommunallagen

Kommunallagen anger i 3 kap. 17 § bl a att när en kommun eller ett landsting lämnat över vården av en kommunal angelägenhet till ett helägt aktiebolag ska:

- Fullmäktige fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten, som också ska anges i bolagsordningen.
- Fullmäktige fastställa de kommunala befogenheterna (principerna) som utgör ram för verksamheten, som också ska anges i bolagsordningen.
- Fullmäktige skall också utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor.
- Fullmäktiges rätt att ta ställning innan sådana beslut i verksamheten, som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas, ska också anges i bolagsordningen för ett aktiebolag.

Kommunala principer som kan utgöra ram för verksamheten:

- Likställighetsprincipen: Alla invånare ska behandlas lika och regionen får inte favorisera eller gynna vissa. Ett exempel är att ha taxor som gäller lika för alla.
- Lokaliseringsprincipen: Regionen får bara bedriva verksamhet inom det egna geografiska området
- Självkostnadsprincipen: Regionen är i princip förbjudet att driva verksamhet som genererar vinster. Detta gäller framförallt när det finns en monopolsituation.
- Förbud mot stöd till enskilda: Regionenen får inte hjälpa enskilda personer eller företag ekonomiskt om inte denna rätt finns genom en särskild lag.

Kommunallagen 6 kap. 1 §, har även ändrats så att styrelsens uppsiktsplikt över aktiebolagen förstärks genom årliga beslut, där styrelsen ska pröva om den verksamhet som bolaget bedrivit under föregående

Ledningsstaben
Per Genblad

2016-03-17

Dnr: RS 2016-249

år varit kalenderår varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Fullmäktige skall också utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmanrevisor i såväl helägt aktiebolag som i stiftelse, som regionen bildat ensamt.

Dessa riktlinjer avser främst regionägda bolag, men gäller även i tillämpliga delar för stiftelser och andra associationer.

Beslut av fullmäktige

I Region Östergötland skall följande frågor för bedrivande av verksamhet i aktiebolag, stiftelser och andra associationer (nedan kallat endast bolag) beslutas av fullmäktige:

- Strategier för regionens ägande av verksamhet.
- Bolagsordning.
- Aktiekapital.
- Kapitaltäckningsgaranti.
- Försäljning av bolag i sin helhet eller delar av bolag.
- Fusion av företag.
- Förvärv eller bildande av dotterföretag.
- Förvärv eller försäljning av bolaget ägda fastigheter.
- Principiella ändringar av avgiftstaxor.
- Utseende av styrelseledamöter och lekmanrevisorer.
- Försäkringar för styrelseledamöter och lekmanrevisorer.

Kommentarer

Strategier för regionens ägande av verksamhet

Fullmäktige har enligt LF § 12/ 2001 (landstingsfullmäktige) beslutat om principer för regionens ägande av verksamhet.

Bolagsordningen

I bolagsordningen ska verksamhetens ändamål, befogenheter och syfte redovisas. Ett regionägt bolag får normalt inte drivas med ett renodlat vinstsyfte.

Ledningsstaben
Per Genblad

2016-03-17

Dnr: RS 2016-249

Kapitaltäckningsgaranti

I de fall regionen är ensam ägare till ett bolag kan en kapitaltäckningsgaranti vid behov tecknas för bolaget. Tillskott till bolaget kan antingen ske via en betalningsutfästelse eller genom kontant betalning. I de fall bolaget inte har likviditetsbrist ska regionens kapitaltäckningsgaranti verkställas genom en betalningsutfästelse.

Kapitaltäckningsgarantin ska utformas så att bolagets egna kapital vid varje tillfälle uppgår till minst hälften av det registrerade aktiekapitalet. I de fall regionfullmäktige fattat beslut om kapitaltäckningsgaranti för ett bolag åligger det regionens firmatecknare att, i de fall garantin behöver infrias, verkställa detta i enlighet med fullmäktiges beslut.

Försäkringar

Regionen ska inte teckna försäkring för styrelseledamöter, som täcker deras ansvar gentemot regionen som bolagsägare. Styrelseledamöterna är tillsatta av regionen för att ta ett ansvar för bolagets styrning. Ansvarsförsäkring bör tecknas av bolaget, stiftelsen och andra associationer.

Ovanstående gäller även för lekmannarevisorerna i de regionägda bolagen.

Kommentarer i övrigt

I helägda bolag utövas regionen ägarstyrning i första hand genom bolagsordningen.

I delägda bolag avtalar regionen med övriga ägare i ett aktieägaravtal hur ägandet ska utövas.

Mera detaljerade regler för regionens ägande av bolag framgår av "Regler för styrning av regionägda aktiebolag, stiftelser och andra associationer, Bilaga 2".

Regionstyrelsens uppgift

Regionfullmäktige har i regionens reglemente gett regionstyrelsen i uppdrag att utöva ägarrollen i de regionägda bolagen. Styrelsen har också uppsiktsplikt över bolagen.

Mats Uddin
Regiondirektör

Åsa Hedin Karlsson
Ekonomidirektör

Regler för styrning av regionägda aktiebolag, stiftelser och andra associationer

Bilaga 2

Handläggare: Per Genblad
Verksamhet: Ledningsstaben
Datum: 2016-03-17
Diarienummer: RS 2016-249

Dokumenthistorik

Version

Datum

Kommentar

Handläggare

Innehållsförteckning

1. Regionen som ägare och syftet med ägandet.....	4
1.1 Allmänt	5
1.2 Regionfullmäktiges och övriga organs roller	5
1.3 Delägda bolag	5
2. Bolagsstämma.....	6
2.1 Bolagsstämmans uppgifter	6
2.2 Bolagsstämmans genomförande	6
2.3 Kallelse till ordinarie bolagsstämma	7
2.4 Ägarens ombud på bolagsstämman	7
2.5 Genomförande av stämmosammanträde	7
2.6 Protokoll från bolagsstämman	8
3. Bolagsstyrelse.....	8
3.1 Styrelsens uppgifter	8
3.2 Tillsättande av styrelse, styrelsens storlek och sammansättning.....	9
3.3 Styrelsens ledamöter	10
3.4 Arbetstagarledamöter eller arbetstagarrepresentanter.....	10
3.5 Styrelsens ordförande	11
3.6 Styrelsens arbetsformer	11
3.7 Verksamhetsrapportering, finansiell rapportering och internkontroll	12
3.8 Styrelsearvoden.....	14
4. Verkställande direktör.....	14
4.1 Verkställande direktörens uppgifter	14
4.2 Tillsättande av verkställande direktör	15
4.3 Ersättning till verkställande direktören	15
4.4 Vice verkställande direktör	15
5 Revisorer och lekmannarevisorer	16
5.1 Revisorer	16
5.2 lekmannarevisorer	16
5.3 Styrelsens relation till revisorerna och lekmannarevisorererna	16
6. Informationsregler.....	17
6.1 Information årsredovisning eller bolagsstyrningsrapport.....	17
6.2 Information på internet.....	18
7. Användning av regionens IT-system och andra interna system..	18

Inledning

Regionfullmäktige har i sina riktlinjer angett de övergripande principerna för regionens agerande som ägare av bolag, stiftelser och andra associationer. (I den följande texten används i förenklande syfte endast begreppet bolag).

Regionstyrelsen har i regionens reglemente fått fullmäktiges uppdrag att utöva ägarrollen över bolagen samt fullgöra den tillsynsplikt regionen har som ägare. Styrelsen utövar sin ägarstyrning i första hand genom bolagsordning samt ägardirektiv. Ägardialoger, bolagsstyrningsrapporter och uppföljningar kompletterar ägarstyrningen.

Detta dokument utgör grunden för regionstyrelsens styrning och uppföljning av regionens bolag. Reglerna utgår från gällande lagbestämmelser och bygger på Sveriges Kommuner och Landstings (SKL:s) dokument. ”Principer för styrning av kommun – och landstingsägda bolag – erfarenheter och förslag”. Avvikelser och tillägg i förhållande till SKL:s dokument är särskilt markerade i kursiv stil under respektive rubrik. Dessa regler avser främst regionägda bolag, men gäller även i tillämpliga delar för stiftelser och andra associationer.

1. Regionen som ägare och syftet med ägandet

Lagbestämmelser

I 3 kap. 16 § kommunallagen anges förutsättningarna för att överlämna kommunala eller landstingskommunala angelägenheter till ett aktiebolag. Bestämmelsen innebär att den verksamhet som överlämnas till bolaget ska falla inom den kommunala kompetensen och att risken för kompetensöverskridande skall vara liten.

Av 3 kap. 17 § kommunallagen följer särskilda krav när kommunen eller landstinget väljer att bedriva verksamhet i ett helägt aktiebolag. Bestämmelsen innebär att fullmäktige ska fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten och se till att ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för med verksamheten skall anges i bolagsordningens syfte och verksamhetsföremål. Fullmäktige skall utse samtliga styrelseledamöter och minst en lekmannarevisor. Fullmäktiges rätt att ta ställning innan bolaget fattar beslut i ärenden som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ska anges i bolagsordningen. Fullmäktige ska se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare.

3 kap. 18 § kommunallagen innebär att när kommunen eller landstinget äger bolaget tillsammans med någon annan skall kraven i 17 § tillämpas i en omfattning som är rimlig med hänsyn till ägarförhållandena, verksamhetens art och omfattning i övrigt.

Oavsett vem som skall utöva ägarrollen har kommun- eller landstingsstyrelsen uppsiktsplikt över bolagssektorn enligt 6 kap. 1 § kommunallagen.

1.1 Allmänt

Regionen äger bolag och driver företagsverksamhet för att förverkliga regionens ändamål för verksamheten. Ändamålet och de kommunala befogenheterna ska anges i bolagsordningen och utvecklas i ägardirektiv och vara föremål för en återkommande dialog mellan regionstyrelsen och bolagsstyrelsen.

Regionens tillägg

Regionen har som ägare ansvar för verksamheten i regionägda bolag. Bolagen informeras genom bolagsspecifika ägardirektiv om hur verksamheten ska bedrivas och vilken inriktning verksamheten ska ha.

Ägardirektiven ska omfatta både verksamhetsmål och ekonomiska mål och innehålla information om hur bolagets ändamål skall förverkligas.

Ägardirektiv ska finnas för samtliga bolag och ska vara utformade på ett sådant sätt att bolagets styrelse och ledning kan utläsa vad som förväntas av bolaget. Ägardirektiven fastställs av regionstyrelsen inom ramen för regionfullmäktiges riktlinjer och ska ses över en gång per år i samband med bolagsstämma/årsstämma.

1.2 Regionfullmäktiges och övriga organs roller

Fullmäktige skall bestämma om regionstyrelsen eller, i förekommande fall, moderbolagets styrelse ska utöva ägarrollen eller om ägarrollen skall delas mellan dem.

Regionens tillägg

Regionstyrelsen har i uppdrag att utöva ägarrollen i de regionägda bolagen. Det åvilar också styrelsen att utöva uppsiktsplikt över bolagen.

1.3 Delägda bolag

Reglerna för helägda bolag ska tillämpas i tillämpliga delar i delägda bolag. Vad som är tillämpliga delar ska avgöras utifrån ägarförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

I delägda bolag ska regionen avtala med övriga aktieägare i ett aktieägaravtal om hur ägandet ska utövas.

2. Bolagsstämma

Lagbestämmelser

Enligt 9 kap. 1 § aktiebolagslagen utövas aktieägares lagstadgade inflytande i bolaget vid bolagsstämman, som är bolagets högsta beslutande organ. Bolagsstämman öppnas av styrelseordförande eller den som styrelsen har utsett till att öppna stämman om inte bolagsordningen innehåller annan bestämmelse. Stämman väljer sedan stämмоordförande. Vid bolagsstämman skall protokoll föras. Protokollet skall i förekommande fall registreras hos Bolagsverket.

Av 8 kap. 41 § 2 st. aktiebolagslagen följer motsatsvist att bolagets aktieägare endast genom beslut på bolagsstämman kan ge bindande ägardirektiv till bolaget. Enligt kommunallagen skall ägardirektiv till bolaget i frågor av principiell beskaffenhet eller annars större vikt före beslut på bolagsstämman behandlas i kommun- eller landstingsfullmäktige eller, i andra frågor, i kommun- eller landstingsstyrelsen eller moderbolagets styrelse. Detsamma gäller beträffande instruktion till ägarens ombud på bolagsstämman.

2.1 Bolagsstämmans uppgifter

Bolagsstämman är ett forum för bolagets ägare att utöva ägarstyrning. Stämman bör därför ses som ett led i dialogen mellan ägare och bolag. Om regionen så bestämmer kan stämman också ses som ett forum för dialog med och information till andra intressenter, t ex förtroendevalda, allmänhet och de som utnyttjar bolagets tjänster.

2.2 Bolagsstämmans genomförande

Bolagsstämman kan genomföras som stämmosammanträde eller som stämma per capsulam. I det första fallet ska punkterna 2.3-2.6 nedan tillämpas. Om bolagsstämman ska genomföras som stämma per capsulam ska punkterna 2.4 och 2.6 tillämpas.

Vid genomförande per capsulam ska regionen bestämma hur information om bolaget till politiker och allmänhet, som annars skulle lämnats på stämman, ska lämnas.

Regionens tillägg

Vid bolagsstämma som genomförs per capsulam ska protokoll föras och information lämnas på samma sätt som vid stämmosammanträde.

2.3 Kallelse till ordinarie bolagsstämma

Bolaget ska sträva efter att bolagets aktieägare och andra, som har rätt att närvara vid stämman genom kallelsen till bolagsstämman får relevant, tydlig och begriplig information om de ärenden som ska behandlas.

Kallelsen till bolagsstämma och annan information av allmänt intresse om de ärenden, som ska behandlas på stämman, ska finnas på bolagets hemsida.

Regionens tillägg

Kallelse till bolagsstämma samt styrelsens förslag till beslut av bolagsstämman ska tillställas regionstyrelsen i sådan tid att fastställande av stämmodirektiv kan ske på ordinarie regionstyrelse-, respektive regionfullmäktigesammanträde.

På grund av den skiftande storleken mellan regionens olika bolag och de varierande förutsättningarna för uppbyggnad och underhåll av en hemsida har regionen inte något generellt krav på att kallelse och annan information kring bolagsstämman finns på bolagens respektive webbplats. I det fall sådant krav finns framgår det av ägardirektiven för bolaget.

2.4 Ägarens ombud på bolagsstämman

Bolagets aktieägare representeras på bolagsstämman av ett ombud, som röstar för respektive aktieägars aktier.

Bolagets aktieägare ska utfärda ombudsinstruktion. Instruktionen ska omfatta hur ombudet ska rösta i på stämman i förekommande ärenden. Om instruktionen omfattar hur ombudet ska rösta i ärenden av principiell beskaffenhet eller av annars större vikt är rätten att utfärda instruktion förbehållen regionfullmäktige.

2.5 Genomförande av stämmosammanträde

Regionfullmäktige ska bestämma om bolagsstämman i de regionägda bolagen ska vara öppen för regionstyrelsens eller regionfullmäktiges ledamöter, allmänheten eller massmedia. Om stämman ska vara öppen, ska regler om närvaro- och frågerätt beslutas genom ägardirektiv.

Bolagsstämmans ordförande ska se till att den som har närvaro- och frågerätt på ett tillfredsställande sätt ges möjlighet att ställa frågor på bolagsstämman.

Regionens tillägg

Regionstyrelsen beslutar för varje enskilt bolag om stämman ska vara öppen eller sluten. Beslutet framgår av ägardirektivet för respektive bolag.

2.6 Protokoll från bolagsstämman

Protokollet från stämman ska tillställas aktieägare, styrelseledamöter, revisorer och lekmannarevisorer. Protokoll från senaste ordinarie bolagsstämma och därefter hållen extra bolagsstämma ska återfinnas på bolagets hemsida. Till justeringsman vid bolagsstämman ska utses någon som har rösträtt på stämman.

Regionens tillägg

På grund av den skiftande storleken mellan regionens olika bolag och de varierande förutsättningarna vad gäller uppbyggnad och underhåll av en webbplats har regionen inte något generellt krav på att protokoll från bolagsstämman finns på bolagens respektive webbplats. I de fall sådant krav finns framgår det av ägardirektiven för bolaget.

3. Bolagsstyrelse

Lagbestämmelser

Styrelsen ansvarar enligt 8 kap. 4 § aktiebolagslagen för organisationen och förvaltningen av bolagets angelägenheter i enlighet med gällande lagar och andra regler som gäller för bolaget.

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är:

Att fastställa strategin för bolagets verksamhet

Att säkerställa att bolaget har en effektiv ledning

Att följa upp och kontrollera verkställande direktörens förvaltning

Att se till att kommun- eller landstingsfullmäktige får ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt

Att se till att bolagets aktieägare och omvärld informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation.

Styrelsen skall se till att det finns tillfredsställande kontroll av att bolaget följer de regler som gäller för bolagets verksamhet.

3.1 Styrelsens uppgifter

Styrelsen ska fortlöpande följa upp och utvärdera bolagets verksamhet mot regionens ändamål med verksamheten och de kommunala befogenheter, mål och riktlinjer, som fastställts samt se till att bolaget har en adekvat strategi för att uppnå dessa mål.

Vid behov ska styrelsen inom ramen för ägarens riktlinjer utvärdera och revidera bolagets strategier och mål.

Styrelsen ska se till:

- att kontrollen över bolagets ekonomiska situation är tillfredsställande
- att bolagets riskexponering är väl avvägd
- att redovisning och finansförvaltning håller hög kvalitet och kontrolleras på ett betryggande sätt
- att bolaget har god intern kontroll.

Styrelsen ska se till att erforderliga riktlinjer fastställs för bolagets uppträdande i etiskt hänseende gentemot anställda, kunder, leverantörer och det omgivande samhället i övrigt.

Styrelsen ska diskutera hur uttalanden till allmänhet och massmedia skall göras i bolagets namn.

Styrelsen skall årligen utvärdera sitt eget arbete. Utvärderingen skall minst omfatta om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till bolagets aktieägare.

Styrelsen skall årligen utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna skall närvara.

3.2 Tillsättande av styrelse, styrelsens storlek och sammansättning

Lagbestämmelser

Styrelseledamöterna i kommun- och landstingsägda bolag skall utses av kommun- eller landstingsfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag skall kommunen eller landstinget med beaktande av 3 kap. 18 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om hur styrelseledamöter skall utses.

Styrelsen ska med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ha en ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. En jämn könsfördelning i styrelsen ska eftersträvas.

Regionens tillägg

Bolagets styrelse är skyldig att omedelbart underrätta regionen i det fall en styrelseledamot avgår från sitt uppdrag i förtid. Underrättelsen ska lämnas till regionstyrelsen.

3.3 Styrelsens ledamöter

Lagbestämmelser

En styrelseledamot är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär, att ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg, som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. En styrelseledamot ska alltså verka för att kommunens eller landstingets ändamål med verksamheten, så som det kommer till uttryck i bolagsordningen och ägardirektiv, förverkligas.

En styrelseledamot ska ha den kunskap om bolagets verksamhet, marknad och omvärldsförutsättningar i övrigt, som erfordras för att tillsammans med övriga styrelseledamöter kunna göra i förhållande till företagsledningen självständiga bedömningar av bolagets angelägenheter och konstruktivt bidra till att fullgöra styrelsens uppgifter.

Ny styrelseledamot ska genomgå en introduktionsutbildning om bolaget, dess verksamhet, organisation, marknad m.m. samt den utbildning i övrigt som styrelseordföranden och ledamoten gemensamt finner lämplig för att ledamoten ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

3.4 Arbetstagarledamöter eller arbetstagarrepresentanter

Lagbestämmelser

Arbetstagarna i ett aktiebolag med minst 25 anställda har rätt att utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation. Nämnden för styrelserepresentation har beträffande kommunala och landstingskommunala aktiebolag regelmässigt beviljat undantag från lagens regler. Sådana undantag har dock förenats med villkor i syfte att tillgodose arbetstagarnas intresse av insyn och inflytande.

Nämndens praxis har kommit att ligga till grund för överenskommelser mellan bolag och arbetstagarorganisationer om undantag från lagens regler.

Regionen ska besluta om arbetstagarna i de regionägda bolagen ska utse styrelseledamöter och suppleanter för dem enligt lagen om styrelserepresentation eller om de regionägda bolagen ska avtala med arbetstagarorganisationerna om att dessa får utse representanter, som inte har rösträtt i styrelsen.

Regionens tillägg

Arbetstagare i de regionägda bolagen har rätt att utse styrelseledamöter och suppleanter enligt lagen om styrelserepresentation. Arbetstagarledamöter har samma ansvar och skyldigheter som ledamöter utsedda i enlighet med bolagsordningen. De räknas in i styrelsen, men faller utanför bolagsordningens reglering av gränser för antal styrelseledamöter. Firma får i regionägda bolag inte tecknas av enbart arbetstagarledamöter.

3.5 Styrelsens ordförande

Styrelsens ordförande ska se till att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina åligganden. Ordföranden ska särskilt:

- Organisera och leda styrelsens arbete, uppmuntra en öppen och konstruktiv diskussion i styrelsen i vilken samtliga ledamöter deltar och skapa bästa möjliga förutsättningar för styrelsens arbete.
- Se till att styrelsen fortlöpande uppdaterar och fördjupar sina kunskaper om bolaget och dess verksamhet samt i övrigt får den utbildning, som krävs för att styrelsearbetet ska kunna bedrivs effektivt.
- Upprätthålla kontakt och dialog med bolagets aktieägare i syfte att styrelsen ska känna till ägarnas synpunkter i fråga om bolagets övergripande mål och strategi och andra viktigare frågor.
- Ha fortlöpande kontakt med och fungera som diskussionspartner och stöd för bolagets verkställande direktör samt se till att styrelsen utvärderar verkställande direktörens arbete.
- Se till att styrelsen erhåller tillfredsställande information och beslutsunderlag.
- Kontrollera att styrelsens beslut verkställs.
- Se till att styrelsen årligen utvärderar sitt arbete.

3.6 Styrelsens arbetsformer

Lagbestämmelser

Regler om styrelsens arbete finns i 8 kap. ABL. Styrelsen är ett kollegialt organ där alla ledamöter skall beredas delta i arbetet. Styrelsen får enligt lag inte besluta i ett ärende, om inte såvitt möjligt samtliga styrelseledamöter har fått ett tillfredsställande underlag för att avgöra ärendet och tid att sätta sig in i underlaget.

Styrelsen skall besluta om arbetsordning och instruktion för verkställande direktören. När ny styrelse tillsatts skall styrelsen göra en noggrann prövning av samtliga instruktioners relevans och aktualitet. Förnyad prövning skall göras varje år, även om ny styrelse inte tillsatts under året.

Styrelsens lagstadgade instruktioner i form av arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt rapporteringsinstruktion ska vara anpassade till bolagets förhållanden och vara så tydliga, utförliga och konkreta att de kan tjäna som styrdokument för styrelsens arbete.

Om det inte finns särskilda skäl bör styrelsen inte inrätta styrelseutskott, arbetsutskott eller presidium med särskilda beslutsuppgifter.

Styrelsen skall sammanträda i den omfattning, som erfordras för att hinna behandla de frågor, som ankommer på styrelsen. Styrelsens arbete måste vara organiserat så att styrelsen kan ägna tillräcklig tid åt alla viktiga frågor. Den löpande rapporteringen bör vara strukturerad så att

uppföljnings- och kontrollfrågorna inte tar större del av styrelsens tid i anspråk än att särskilt de strategiska frågorna kan ägnas den uppmärksamhet de kräver.

Vid styrelsens sammanträden får endast styrelseledamöter, verkställande direktören, styrelsens sekreterare och andra personer, som styrelsen beslutar skall ha närvarorätt, delta. Om suppleanter för styrelseledamöter har utsetts ska dessa få delta vid styrelsens sammanträden. Vilka personer, som har varit närvarande skall antecknas i protokollet från sammanträdet.

Styrelsens ordförande ska efter samråd med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden samt se till att dessa är väl förberedda och genomförs effektivt.

De beslutsärenden som ska behandlas på styrelsens sammanträden ska anges tydligt i dagordningen för sammanträdet. Beslutsunderlag och förslag till beslut i ett ärende ska ge en saklig, utförlig och relevant belysning av det ärende beslutet gäller. Skriftligt material inför styrelsesammanträde bör normalt tillställas ledamöterna senast en vecka före sammanträdet.

Varje styrelseledamot ska sätta sig in i de ärenden styrelsen har att behandla och föra fram de uppfattningar och göra de ställningstaganden dessa föranleder. Styrelseledamot ska begära den kompletterande information, som ledamoten anser nödvändig för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut.

Styrelsens protokoll ska tydligt återge vilka ärenden som behandlats, vilket underlag som funnits för respektive ärende samt innebörden av de beslut, som fattats. Ett färdigt protokoll ska sändas till eller hållas tillgängligt för styrelsens ledamöter senast två veckor efter styrelsesammanträdet.

3.7 Verksamhetsrapportering, finansiell rapportering och internkontroll

Styrelsen ansvarar för såväl årlig som löpande verksamhetsrapportering till bolagets aktieägare. Bolagets aktieägare ska i ägardirektiv klargöra hur rapporteringen ska ske. Den årliga verksamhetsrapporteringen ska innehålla en redovisning av hur väl bolaget uppfyllt ägarens ändamål med verksamheten.

Styrelsen ansvarar för att bolagets finansiella rapportering sker i överensstämmelse med god redovisningssed. Av den finansiella rapporteringen ska framgå på vilket regelverk den grundas.

Styrelsen ska se till att bolaget har god intern kontroll och fortlöpande hålla sig informerad om och utvärdera hur bolagets system för intern kontroll fungerar. Styrelsen ska inför varje år upprätta en plan för internkontrollen i bolaget. Styrelsen ska dokumentera på vilket sätt den säkerställer:

- Ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredställande verksamhet i bolaget
- Kvaliteten i rapportering om verksamhet och ekonomi och intern kontroll
- Bedömning och uppföljning av bolagets risker.

Regionens tillägg

Regionens krav på återrapportering från bolagen ser olika ut beroende på bolagets ändamål, storlek, avsikten med ägandet etc. Specifika krav på uppföljning kan därför finnas för vissa bolag och dessa framgår då av ägardirektiven för respektive bolag. Som grund gäller för samtliga bolag följande:

Årsredovisning

Den viktigaste rapporten är årsredovisningen, som ska innehålla både ekonomiska uppgifter och uppgifter om huruvida verksamheten har uppnått uppsatta mål. Årsredovisningen ska lämnas en gång per år. Enligt kommunallagen ska bokslut från bolagen överlämnas till fullmäktige senast den 15 april. Regionen behöver därför ha bolagens bokslut inklusive vissa speciella uppgifter senast den 15 februari. Om inte årsredovisningen är granskad av revisorerna ska ändå ett preliminärt exemplar skickas in. Den slutliga reviderade årsredovisningen skickas därefter in tillsammans med kallelse till ordinarie bolagsstämma senast den 1 juni.

Delårsrapport

Utöver den årliga årsredovisningen ska bolagen lämna en delårsrapport efter augusti månad. Delårsrapporten ska lämnas senast den 20 september. Delårsrapporten ska bestå av ett bokslut per sista augusti och en bedömning av det förväntade årsresultatet. Redovisningen ska bestå av en balans- och en resultaträkning, samt kassaflödesanalys. Med delårsrapporten ska en kort förvaltningsberättelse lämnas, där det ska framgå hur bolagets verksamhet följer inriktning i ägardirektiv och budget. Eventuella avvikelser ska tydligt framgå med uppgift om planerade åtgärder. Det förväntade årsresultatet ska vara efter planerade åtgärder.

Bolagsstyrningsrapport

De bolag som ingår i regionkoncernen ska även lämna särskild bolagsstyrningsrapport. Till regionkoncernen räknas dotterbolag med ägarandel överstigande 50 procent samt intressebolag med ägarandel överstigande 20 procent. Bolagsstyrningsrapporten utgör en väsentlig del i underlaget för regionstyrelsens uppsiktsplikt, där en årlig bedömning ska göras av bolagens verksamhet i förhållande till det kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter/principer som fullmäktige fastställt i bolagsordningen. Bolagsstyrningsrapportens innehåll och form framgår av bilaga till ägardirektiv, alternativt skickas till bolaget vid årets början. Bolagsstyrningsrapporten lämnas senast 20 januari.

Styrelsens protokoll

Ett färdigt protokoll ska sändas till regionen senast två veckor efter varje styrelsesammanträde.

Kontinuerlig dialog

Genom återkommande dialog ska regionen tydliggöra förväntningarna på bolaget och utveckla hur innebörden i bolagsordning och ägardirektiv ska tolkas. Det åvilar regiondirektören att tillse att kontinuerlig dialog förs med bolagen.

3.8 Styrelsearvoden

Regionens tillägg

För regionanställda styrelseledamöter utgår inte något arvode för styrelseuppdraget. Externa ledamöter ersätts för sitt arbete i bolagets styrelse enligt nedan.

För de regionägda bolagen har bedömts att arvodet för de externa styrelseledamöterna ska bestämmas till ett (1) prisbasbelopp per år (för år 2016: 44 300 kr). För ordförande ska arvodet bestämmas till två (2) prisbasbelopp. Ersättningen följer prisbasbeloppet för det år som styrelseuppdraget avser. För uppdrag, som varar kortare tid än ett år gäller aktuellt prisbasbelopp/12 x det antal månader som uppdraget varat.

Beslut om styrelsearvodets storlek för externa ledamöter ska tas på bolagsstämman för respektive bolag och följa riktlinjerna ovan.

Arvode för förtroendevalda styrelseledamöter utgår inte i de fall den förtroendevalda ledamoten har rätt till ersättning (årsarvode, sammanträdesarvode, förlorad arbetsförtjänst) från regionen för sitt uppdrag. För övriga förtroendevalda ledamöter utgår arvode om inget annat överenskommit i enlighet med vad som ovan redovisats för externa styrelseledamöter.

4. Verkställande direktör

4.1 Verkställande direktörens uppgifter

Lagbestämmelser

Verkställande direktören är syssloman i förhållande till bolaget. Det innebär att verkställande direktören är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som erfordras för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. Verkställande direktören ska alltså verka för att kommunens eller landstingets ändamål med verksamheten, såsom de kommer till uttryck i bolagsordningen, ägardirektiv och styrelsebeslut, förverkligas.

Verkställande direktören skall enligt 8 kap 29 § aktiebolagslagen sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ansvarar för att förse styrelsen med den information om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt styrelsen behöver för sitt arbete.

Verkställande direktören ska se till att styrelsen får ett så sakligt, utförligt och relevant informationsunderlag, som erfordras för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut. Verkställande direktören ska se till att styrelsen hålls informerad om utvecklingen av bolagets verksamhet mellan styrelsens sammanträden.

4.2 Tillsättande av verkställande direktör

Styrelsen skall utse och entlediga verkställande direktör efter samråd med regionen.

Regionens tillägg

I de fall då styrelsen består av en eller flera förtroendevalda ledamöter ska tillsättandet av verkställande direktör i de regionägda bolagen ske efter samråd med regionstyrelsens presidium. Om styrelsen består av tjänstemän och/eller externa ledamöter ska styrelsen samråda med regiondirektören vid tillsättande av verkställande direktör. I de fall bolaget har rätt till verkställande direktör utse den som regionen anvisar framgår det av ägardirektiven för bolaget.

4.3 Ersättning till verkställande direktören

Regionfullmäktige ska fastställa principer för ersättning till verkställande direktör i de regionägda bolagen. Principerna skall fastställas genom ägardirektiv och kan omfatta:

- Fast respektive rörlig ersättning
- Pension
- Uppsägningstid
- Avgångsvederlag
- Övriga förmåner

Verkställande direktörens rätt att ha bisysslor ska regleras i anställningsavtal.

Regionens tillägg

Regionen har antal bolag och dessa är så skilda till art och storlek att ersättning till verkställande direktör måste bedömas individuellt. Ersättning till verkställande direktör beslutas av bolagsstyrelsen efter samråd med regiondirektören.

4.4 Vice verkställande direktör

Reglerna om verkställande direktör ska i tillämpliga delar gälla också vice verkställande direktör.

5. Revisorer och lekmannarevisorer

5.1 Revisorer

Lagbestämmelser

Bolagets revisorer utses på bolagsstämman. Bolagets revisor skall i den utsträckning som följer av god revisionssed granska räkenskaperna och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Bolagsstämman får ge revisorn ett utökad granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god revisorsed.

5.2 lekmannarevisorer

Lagbestämmelser

Lekmannarevisorerna i bolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt äger alla aktier skall utses av kommun eller landstingsfullmäktige och anmälas på bolagsstämman. I delägda bolag skall kommunen eller landstinget med beaktande av 3 kap. 18 § kommunallagen komma överens med övriga aktieägare om hur lekmannarevisorer ska utses.

Bolagets lekmannarevisorer ska i den utsträckning som följer av god sed för lekmannarevisorer granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Bolagsstämman får ge lekmannarevisorn ett utökad granskningsuppdrag i den mån det inte strider mot lag, bolagsordningen eller god sed för lekmannarevisorer inklusive god sed för hur allmän granskning ska genomföras.

5.3 Styrelsens relation till revisorerna och lekmannarevisorerna

Styrelsen ska se till att ändamålsenliga relationer med bolagets revisorer och lekmannarevisorer upprätthålls. Styrelsen ska överväga att en gång varje år sammanträffa med revisorerna utan närvaro av någon från företagsledningen. Styrelsen skall dokumentera hur bolaget kommunicerar med bolagets revisorer och lekmannarevisorer.

Regionens tillägg

Arvode till lekmannarevisorer utgår i enlighet med regionens regler för ersättning till förtroendevalda (årsarvode, sammanträdesarvode, förlorad arbetsförtjänst). Respektive bolag svarar för kostnaden för lekmannarevisorerna inklusive sakkunnigbiträde.

6. Informationsregler

Lagbestämmelser

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen 6 kap 1 §, utöva uppsikt över de kommunägda bolagen på samma sätt som styrelsen har tillsyn över den verksamhet som bedrivs inom den egna organisationen. Uppsiktsplikten innebär att kommunstyrelsen ska hålla sin informerad om bolagens verksamhet och hur bolagens förhåller sig till gällande styrdokument och lagstiftning. Kommunstyrelsen ska även för varje bolag i årliga beslut, bedöma om den verksamhet som bolaget bedrivit under året varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna”. Kommunstyrelsen beslut överlämnas till kommunfullmäktige.

6.1 Information årsredovisning eller bolagsstyrningsrapport

De regionägda bolagen ska i en särskild bolagsstyrningsrapport eller i årsredovisningen lämna följande information:

1. Om utvärdering av styrelsen och verkställande direktören genomförts.
2. Om styrelseledamöterna eller verkställande direktören har uppdrag, aktier, andelar eller andra intressen i företaget, som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch som bolaget.
3. Hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell arbetsfördelning, antal sammanträden.
4. Hur den interna kontrollen, både vad gäller uppfyllande av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under senaste räkenskapsåret.
5. Hur bolagets risker bedömts och följts upp.
6. Hur bolaget kommunicerar med revisorerna och lekmannarevisorerna.
7. Vilka ärenden, som bolaget överlämnat till regionen för att bereda regionfullmäktige tillfälle att ta ställning.
8. Efterlevnad av det fastställda kommunala ändamålet.
9. Efterlevnad av de kommunala befogenheterna.
10. Efterlevnad av ägardirektiv, samt andra direktiv och avtal (specificeras).
11. Efterlevnad av Region Östergötlands övergripande program och policys (specificeras).

Regionstyrelsen ska avgöra om rapporteringen och information ska ske i årsredovisningen eller i en särskild bolagsstyrningsrapport. Regionstyrelsens beslut skall utformas som ett ägardirektiv.

De bolag som ingår i regionkoncernen ska lämna bolagsstyrningsrapport. Till regionkoncernen räknas dotterföretag med ägarandel överstigande 50 procent samt intresseföretag med ägarandel överstigande 20 procent.

Bolagens verksamhet står under uppsikt av regionstyrelsen. Regionstyrelsen har rätt att själv eller genom därtill utsedda personer när som helst ta del av bolagets räkenskaper och övriga handlingar och att även i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet.

6.2 Information på internet

Regionägda bolag ska ha en hemsida, som nås via regionens hemsida. Om bolagets ägare bestämmer det kan information om bolaget i stället finnas på regionens hemsida.

När information lämnas på regionens eller bolagets hemsida ska reglerna i personuppgiftslagen beaktas.

Regionens tillägg

På grund av den skiftande storleken mellan regionens olika bolag och de varierande förutsättningarna vad gäller uppbyggnad och underhåll av en webbplats har regionen inte något generellt krav på att bolagens hemsida ska gå att nå via regionens webbplats. Hur information om bolagen presenteras på regionens webbplats beslutas av regionen i det enskilda fallet.

7. Användning av regionens IT-system och andra interna system

Huvudprincipen är att endast regionens egna produktionsenheter har rätt att nyttja regionens olika IT-system och ha tillgång till regionens intranät. För regionägda bolag gäller att dessa måste införskaffa och bekosta de egna system, som krävs för verksamheten.

Regionägda bolag, som bildas eller förvärvas i syfte att inom en snar framtid försäljas vidare, har möjlighet att nyttja regionens interna system vad gäller ekonomi, lönehantering, intranät mm. För dessa bolag gäller samma villkor som för regionens produktionsenheter för kostnader, IT-påslag etc.